

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Obce **Košťany nad Turcom,** **na roky 2015 – 2021 s výhľadom do r. 2025**

Úvod.

Pôvodný Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Obce Košťany nad Turcom (ďalej len PHSR) bol spracovaný v októbri 2005 ako základný programový dokument regionálneho rozvoja na lokálnej úrovni. Spracovaný bol v zmysle zákona NR SR č. 503/2001 Z.z., a v súlade s metodickou príručkou MV RR SR z apríla 2004, schválený obecným zastupiteľstvom uznesením č. 116/2005 zo dňa 12.12. 2005. V súlade so zákonom č. 539/2008 Z.z., na základe iniciatívy starostu obce a poslancov OcZ vzniká spoločenská požiadavka doplniť a aktualizovať program rozvoja obce na nasledujúce plánovacie obdobie. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce (PHSR) je spracovaný podľa Metodiky na spracovanie PHSR (verzia 2.0), z roku 2015 v súlade so zákonom 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja v znení zákona č. 309/2014 Z.z. Medzi najvýznamnejšie zmeny patrí nová obsahová štruktúra programu pozostávajúca z analytickej, strategickej, programovej, realizačnej a finančnej časti PHSR. Medzi ďalšie zmeny patrí povinnosť spracovať každoročne správu o plnení programu.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Obce Košťany nad Turcom je strednodobým strategickým dokumentom, ktorý poukazuje na hlavné zámery a ciele obce v oblasti regionálneho rozvoja v tomto programovacom období resp. volebnom období s výhľadom do r. 2025.

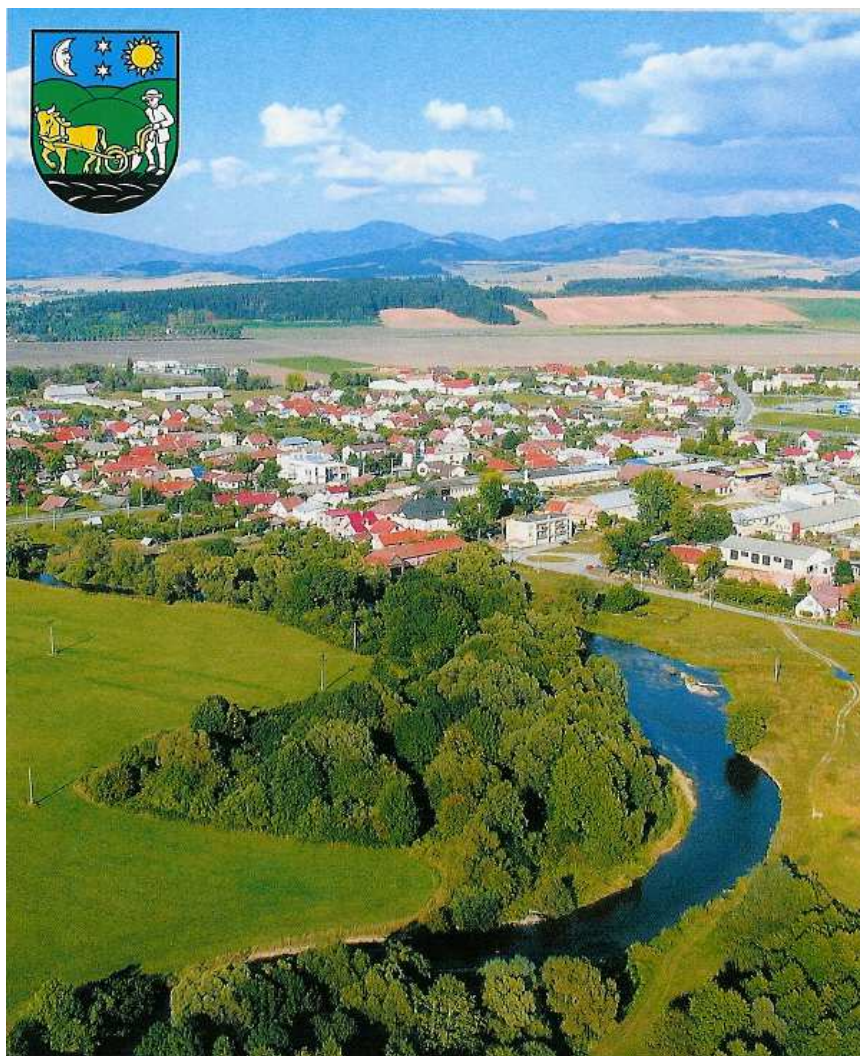
Možno ho charakterizovať ako program, ktorý na jednej strane špecifikuje prvoradé potreby a úlohy obce v rozvoji technickej infraštruktúry, v starostlivosti o životné prostredie, ľudské zdroje, sociálnu oblasť a pod., a na strane druhej navrhuje opatrenia a spôsoby na dosiahnutie vytýčených cieľov. Spolu s územným plánom obce je kľúčovým a základným dokumentom pre riadenie samosprávy, na základe poznania situácie a potrieb obyvateľov, podnikateľov a iných záujmových skupín a konkrétne formuluje predstavu o najbližšej budúcnosti limitovanú výhľadovým obdobím programu. Program rozvoja obce vychádza z prognostických údajov ekonomického potenciálu, ekonomickej výkonnosti, trhu práce a ukazovateľov životnej úrovne. **Ekonomický potenciál** daného regiónu predstavuje spolupôsobenie v regióne sa nachádzajúcich ľudských zdrojov, kapitálu a prírodných daností za účelom výroby produkcie a poskytovania služieb. Ekonomický potenciál je rozhodujúcim faktorom rozvojových možností regiónu a determinantom životnej úrovne jeho obyvateľstva.

Základným vyjadrením ekonomickej výkonnosti regiónu je hodnota HDP na obyvateľa vytvoreného v regióne. **Ekonomická výkonnosť** regiónu zvyčajne súvisí s jeho podielom na tvorbe HDP a počte nezamestnaných v národnom hospodárstve. Hlavným poslaním trhu práce je zapojenie ekonomicky aktívneho obyvateľstva do výrobného procesu. Rozhodujúci vplyv na fungovania trhu práce má okrem jeho kvalitatívnych parametrov ponuka a dopyt po práci. Objem a štruktúru peňažných príjmov a výdavkov domácností možno považovať za kľúčové indikátory vývoja životnej úrovne.

Program rozvoja (PHSR) je základným programovacím dokumentom podpory regionálneho rozvoja na lokálnej úrovni. Nadväzuje na príslušné strategické dokumenty a programové dokumenty podpory na regionálnej úrovni. Na národnej úrovni ide predovšetkým o Národný strategický plán, Plán rozvoja vidieka (PRV), integrovaný regionálny operačný program (iROP) a na regionálnej úrovni o Program rozvoja (PR) ŽSK. Tieto dokumenty predstavujú nielen rozšírenie komplexnosti podpory realizácie Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR v období rokov 2015-2021, ale vytvárajú aj predpoklad na zabezpečenie súdržnosti v podpore regionálneho rozvoja, a tým aj zvýšenie účinnosti strategického plánovania tejto podpory a prípravy projektov v nasledujúcom programovacom období.

Tento program bol tvorený ako nový dokument na roky 2015 – 2021, vychádzajúci z údajov PHSR z r. 2005 a jeho doplnku PHSR z roku 2007. Na jeho spracovaní sa podieľali poslanci obecného zastupiteľstva, poslanci zapojení do pracovných skupín, komisie OcZ, obecný úrad, občania a starostovia okolitých obcí. Zároveň čerpá podklady zo sociálno-ekonomickej stratégie rozvoja mikroregiónu a rozpracovaného PHSR ŽSK.

Z hľadiska zabezpečenia vysokej úrovne ochrany životného prostredia a príspevku k integrácii environmentálnych aspektov do prípravy a schvaľovania tohto strategického dokumentu so zreteľom na podporu trvalo udržateľného rozvoja musí byť dodržaný postup v zmysle Zákona NR SR č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Tým rozvojový program spĺňa kritérium možnosti financovania z verejných zdrojov (EÚ, ŠR SR, VÚC, obec) určených na regionálny rozvoj.

1. ANALYTICKÁ ČASŤ

1.1. Základné štatistické údaje o obci (zistené k 31.12.2014)

Názov obce : **Košťany nad Turcom**, (1323 – Coschan, 1360- Castyan, 1456 – Kosthtan, 1534 – Kosthyan, 1773- Kosttyán, 1786- Koschtyán, 1808- Kosšťany, 1863 – Kostyán, od 1927 Košťany nad Turcom)

Z histórie : Roku 1323 patrila obec županovi zvolenskej stolice Dončovi, od roku 1478 obec patrila Justhovcom z Nécpl, v 18.st. Rutkayovcom a 19. st. Benickovcom a Jesenskovcom. Obyvateľstvo sa živilo okrem roľníctva aj olejkárstvom, šafraníctvom, farbiarstvom, výrobou súkna a plátna. Za prvej ČSR tu bol veľkostatok, píla, pálenica a mlyn. Prvá písomná zmienka o obci je z roku 1323.

Kraj - Žilinský, Okres - Martin

Poloha: Obec leží v turčianskej kotline, 4 km južne od mesta Martin, v blízkosti štátnej komunikácie I/65 Martin - Turčianske Teplice a železničnej trate Vrútky- Horná Štubňa. Poloha určená svetovými súradnicami od 18,8822 do 18,9363 a od 49,0052 do 49,0424.

Nadmorská výška: od 412,4 do 491,4 m n.m. BpV.

Kód obce – 512371, IČO- 00316 741, DIČ – 202059 4829

Chotár je spolovice rovinatý a to všade v poriečí rieky Turiec (chránený pre výskyt hlavátky) a potoka Belianky, len juhovýchodne sa dvíha mierne návršie, ktoré postupuje poľom zvaným Diel. Kataster susedí s obcami Bystrička, Žabokreky, Necpaly, Príbovce, Trebostovo, T. Peter a mestom Martin. Pôdorys obce určila prírodná poloha údolnej osi rieky Turiec.

Starosta obce : Ing. Marián Bunganič

Počet obyvateľov: **1 283** (k 31.12.2014)

Z trvale bývajúceho obyvateľstva sa hlási k českej národnosti 8 obyv., k nemeckej 2, k rómskej 4.

Podľa náboženského vyznania sa obyvateľstvo delí na 486 rímsko-katolíckej cirkvi, 339 evanjelickej cirkvi a. v. , 5 grekokatolíckej cirkvi, 1 pravoslávnej cirkvi, 4 evanjelickej cirkvi metodistickej.

Predproduktívni : 192

Poproduktívni: 203

Rozloha k.ú. **643 5851 m²**

Zmeny v štruktúre pôdy nastali po výmene katastrálneho územia s Obcou Žabokreky r. 2011, na základe zámennej zmluvy zo 7.7.2011, kde sa dohodla výmena územia 32 549m² pomerom 1:1, ale pri kvalitatívnom rozdiely.

Polnohospodárska pôda 550,20 ha

Priemerná úradná cena ornej pôdy je 3,15.- Sk/m² (0,10456 eur/m²)

Lesy 0

Vodné plochy 18,78 ha

Zastavané územie 59,02 ha

Počet domov **433**

Miestne komunikácie 5,707 km/ 33 433m²

Počet autobus. zastávok 6

Počet zastávok ŽSR 1

Pošta 1

Vodovod 4,9 km rozvodnej siete VV +3,15 km verejnej časti prípojok / 384 ks prípojok

Kanalizácia 9,7 km VK (z toho 2055 m výtláčného potrubia), 256 producentov

Plynovod zavedený v obci v dvoch etapách r. 1960 a 1989.

Elektr.sieť Obec elektrifikovaná r. 1936. Verejné osvetlenie rekonštruované r. 2014 (počet svetelných bodov VO je 111)

Miestny rozhlas 58 stĺpov a reproduktorov.

Internet zavedený v obecných budovách, v domácnostiach nezistený počet
Televízne kábelové rozvody 0

Počet právnických osôb : celkom 52 podnikajúcich na území obce
Malé zdroje znečistenia ovzdušia 7 spoplatnených MZZO (TOPS,s.r.o., SECO s.r.o., A.M.PLUS, s.r.o., HAKOM s.r.o., AGRASERVIS, s.r.o., KRUPA s.r.o., CENTRAL PLUS s.r.o.),

Telocvične 1
Ihriská 1 + 1 viacúčelové
Ostatné športoviská 1

Lekáreň 1
Ambulancie 3 (zubná ambulancia, praktický lekár pre dospelých, Praktický lekár pre deti)
Predajne 7 (2x auto- SECO autotrans, sro, A.M.Plus, sro, Coop Jednota, večierka, kvetinárstvo, HANSA-FLEX Hydraulik, s.r.o., Agraservis)

Pohostinstvá 2 (BAR Labakan, Pohostinstvo Košťany)
Farmy 1 (Ciran)
Reštauračné zariadenia 2 (Turč. Dvor, Pizzeria Villaggio)
Čerpacia stanica 1 (OMV)
Kultúrny dom 1 (200 sedadiel, 300 m²)
Knižnica 1 (2174 kníh. jedn./ 989 výpožičiek)
Dom smútku 1
Hasičská zbrojnica 1

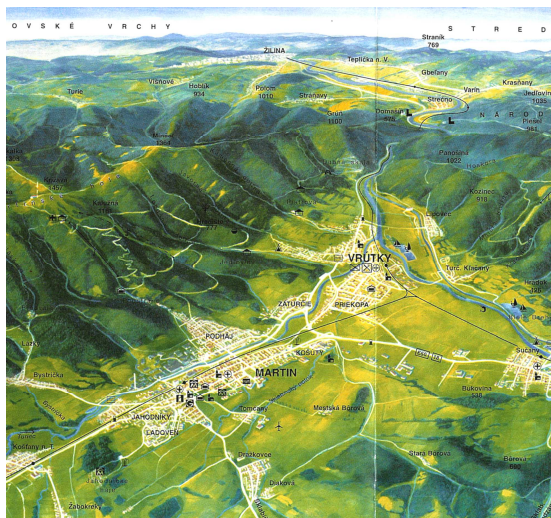
Materské školy 1 (31 detí)
Základné školy 1 (plnoorganizovaná pre 250 žiakov)
Dobrovoľný hasičský zbor 1 (133 členov)
DHZO 1 (16 členov)

Na území obce sa nachádza z pamiatkových objektov už len barokovo-klasicistický kaštieľ z 2. polovice XVIII. storočia (viď foto), ktorý je v súkromnom vlastníctve. V súčasnosti sa vykonávajú rekonštrukčné práce a prestavba na penzión.

1.2. Charakteristika územia obce

Z geologického hľadiska je územie obce súčasťou karpatskej sústavy, ktorej vznik podmienil najmladší horotvorný proces – alpínske vrásnenie. Usadeniny druhohorného mora sa zachovali v okolí len vo forme erózných zvyškov. V ére tretohôr vznikali v kotline najväčšie vrstvy usadenín. Vývoj v štvrtohorách je charakteristický postupným zahľbovaním toku rieky Turiec. Súčasné obrysy dostalo katastrálne územie počas uvedených procesov. Chotár je spolovice rovinatý a to všade v poriečí rieky Turiec a potoka Belianka, len na juhovýchode sa dvíha mierne návršie, ktoré postupuje poľom zvaným Diel. Územie možno zaradiť do klimaticky mierne teplej oblasti. Katastrálne územie obce leží v nadmorskej výške od 412 do 491 n.m. Priemerná ročná teplota je 7,4 °C, priemerný úhrn zrážok je 700-800 mm. Priemerný počet dní so snehovou pokrývkou je 60-80. Celá Turčianska kotlina je dobre vetraná, kde prevládajú severné vetry.

Rastlinstvo okolia zaujalo svojráznou krásou a rozmanitosťou. Prvé doklady o prítomnosti človeka v tomto priestore sú z neolitu tj. neskorej doby kamennej, čo potvrdzujú archeologické nálezy kamenných srdcovitých sekeromlatov pri Dražkovciach.

V celej histórii obce sa jej obyvatelia prevažne zaoberali poľnohospodárstvom a chovom hospodárskych zvierat a k týmto činnostiam pridruženými remeslami. V dávnej minulosti sa živili tiež ako chýrni turčianski olejkári, neskôr šafraníci. Ťažké sociálne pomery v rokoch I. svetovej vojny a po nej donútili viacerých našich občanov opustiť svoj rodný kraj za prácou do Ameriky a Kanady, aby tak zabezpečili prostriedky na obživu svojich rodín. Aj v období medzi dvomi svetovými vojnami sa väčšina obyvateľov živila málo výnosným poľnohospodárstvom, výrobou súkna, tkaním plátna, kobercov, farbiarstvom. Niekoľkým sa podarilo nájsť prácu v martinských fabrikách – stoličkovej, celulózke a u stavebných firiem, alebo na železnici. Maloroľníci dopĺňovali poľnohospodársku činnosť remeselným spriadaním vlny, tkaním plátna, kobercov a súkna. V obci najstaršími povolaniami boli mlynári, mäsiari a kováči. V povojnovom období využívali pracovné príležitosti najmä v okresnom meste. V obci sa voľakedy používal trojpoľný systém obrábania pôdy s vysokou výmerou úhorov. Najčastejšie pestovanými plodinami boli jačmeň, ovos, zemiaky, vika, strukoviny a z technických plodín – konope. Neskôr sa začala pestovať aj pšenica, cicer, pohánka, darilo sa aj pestovaniu ľanu, menej pestovaniu ovocia. Bol rozšírený chov hovädzieho dobytky.

O Košťanoch nad Turcom možno v súčasnosti uvádzať už ako o predmestí mesta Martin. Rozprestierajú sa v jeho tesnej blízkosti, na hlavnom cestnom a železničnom ťahu do Turčianskych Teplíc. V katastri obce sa nachádza nevyužívané ložiskové územie tehliarskej hliny. Geologický prieskum z r. 1983 poukázal aj na možnosti výdatných geotermálnych vrtov, v priestore terajšieho zahradníctva.

1.3. Rozvoj katastrálneho územia

Súčasná urbanistická štruktúra obce je výsledkom spolupôsobenia historického vývoja a prírodných daností súčasného katastrálneho územia obce.

Pôvodná časť obce mala charakter hromadnej cestnej zástavby zrubových pomazaných a murovaných domov s valbovou strechou. Dvory boli uzavreté sýpkami, murovanými plotmi a aj oblúkovými bránami.

Obr. Tradičné rodinné domy v obci

Najstaršia časť obce so zachovalými prízemnými jednotraktovými domami je na západnom okraji intravilánu. Zastavané územie má dve časti – pôvodnú, staršiu časť (západne od št.cesty I/65) a novšiu časť „Za hradskou“ (východne od št.cesty I/65), kde sa intravilán približuje intravilánu Obce Žabokreky.

Nadriadenou územnoplánovacou dokumentáciou pre obec Košťany nad Turcom je koncepcia územného rozvoja Slovenska a ÚPN VÚC Žilinský kraj. Pre oblasť usporiadania územia a rozvoja sídelnej štruktúry je záväzným regulatívom:

- usmerniť rozvoj osídlenia pozdĺž rozvojových osí Slovenska a na regionálnych rozvojových osiach Martin – T. Teplice,
- podporovať suburbaných zón okolo ťažísk osídlenia s cieľom - decentralizovať bývanie obyvateľstva do únosnej dochádzkovej vzdialenosti, podporovať rozvoj vidieckeho osídlenia,
- rešpektovať existenciu pamiatkovo chránených sídelných a krajinných štruktúr.

V územnom pláne obce a jeho dodatkoch, sú obytné plochy navrhované severne, južne a východne od terajšieho centra obce, medzi cestou I/65 a riekou Turiec. Celkovo plôch na výstavbu je pripravených takmer pre 120 bytov. V intraviláne cca 50 (Na Lazoch, Záhumnie, Niva, IBV stred) a v extraviláne asi 70 rodinných domov (IBV Trávniky, Pri starej martinskej ceste, Za hradskou, tzv. IBV SECO land). Návrh kostry územného systému ekologickej stability vytvára v krajinnom priestore ekologickú sieť, ktorá vymedzuje priestory umožňujúce trvalú existenciu rastlinným a živočíšnym spoločenstvám typickým pre región (biocentrá) a umožňuje tiež migráciu genetických informácií živých organizmov (biokoridory). Sieť peších chodníkov v intraviláne je doplnená vychádzkovými trasami popri vodných tokoch Turiec a Belianka. Cykloturistická komunikácia je navrhovaná v trase regionálnej komunikácie T.Teplice- Bystrica a Príbovce-Martin (Odtoky). V sociálnej starostlivosti UPN navrhuje zriadenie domu s opatrovateľskou službou s kapacitou cca 10 miest. Kultúrne zariadenia kapacitne postačujú. Z ostatných požiadaviek občianskej vybavenosti treba spomenúť skutočnosť, že v obci sú vybudované havarijné úkryty v rodinných domoch. Správca tokov nežiadal riešiť v UPN a dodatkoch žiadne protipovodňové stavebno-technické úpravy. Ďalej pri riešení územia je nutné rešpektovať regulatívy v oblasti sociálnej infraštruktúry, rozvoja rekreácie a turistiky, usporiadania územia z hľadiska ekologických aspektov, ochrany prírody a ochrany pôdneho fondu, vodného hospodárstva, dopravnej infraštruktúry, energetiky a hospodárstva. Základné zásady riešenia sú stanovené záväznej časti ÚPN obce (zmeny UPN-HSA Martin, k.ú. Košťany nad Turcom), schválené obecným zastupiteľstvom ako VZN č.1/2005 uznesením č. 6/2005 a samotný ÚPN schválený uzn.č. 65/2005 dňa 22.8.2005. Základné zásady riešenia sú rozšírené v záväznej časti jeho dodatkov, schvaľované tiež ako VZN obce č. 4/2007 (dodatok UPN č.2) schválené uznesením OcZ č. 135/2007 a VZN č. 4/2010 (dodatok UPN č.3) schválené uznesením č. 33/2010 zo dňa 19.4.2010. Všetky doterajšie zmeny a dodatky budú spolu s novými návrhmi riešenia využitia územia zapracované do doplnku č.4 UPNO.

1.4. Ľudské zdroje a prírodné danosti

Demografický vývoj obyvateľstva na celom území obce Košťany nad Turcom je stabilizovaný, rastúci. Ďalší nárast obyvateľstva možno očakávať v blízkej budúcnosti, ukončením plánovanej výstavby IBV, ktorý sa už prejavuje na údajoch prístahovaných a narodených detí.

1.4.1. Počet obyvateľov

Posledné sčítanie obyvateľov, domov a bytov sa na území Slovenskej republiky uskutočnilo roku 2011 (pozn. predtým sa sčítanie uskutočnilo v rokoch 1961, 1970, 1980 a 1991, 2001). Bolo uskutočnené metódou samosčítania a boli ním zisťované demografické, sociálne a kultúrne charakteristiky obyvateľstva a tiež niektoré vybrané ukazovatele o bytovom a domovom fonde a tiež o vybavenosti domácností niektorými predmetmi dlhodobej spotreby (viď tabuľka).

Na základe získaných údajov možno uviesť nasledovný historický demografický vývoj v obci :

Roku 1828 mala 475 obyvateľov, 1869- 515, 1880- 487, 1890- 517, 1900- 497, 1910- 458, 1921- 521, 1930- 684, 1940- 700, 1948- 720, 1961 – 920, 1970 – 905, 1980 – 1049, 1991 – 1002, 2001 – 1084, 2011-1174, (pozn. v štatistike je uvedený údaj r. 2011- 1167 obyv.), 2012-1202, 2013-1249, 2014- 1283 (stav k 31.12 v roku). V poslednom desaťročí možno konštatovať pravidelný nárast obyvateľstva.

V prognózach ŽSK vývoja obyvateľstva sa predpokladá vo vidieckych sídlach pokles cca 0,12 % ročne a ďalšie zhoršovanie vekovej skladby obyvateľstva. Demografický vývoj obce tento predpoklad nepotvrďuje. Tabuľka pomeru mužov a žien v rokoch sčítania obyvateľstva poukazuje na rovnovážny vývoj aj v tejto štruktúre obyvateľstva. Pomer ekonomicky aktívneho obyvateľstva je tiež priaznivý a mierne nad okresným priemerom. Hospodárska základňa obce je silná a ponúka dostatok pracovných príležitostí.

1.4.2. Veková štruktúra obyvateľstva

Veková štruktúra obyvateľstva obce Košťany nad Turcom odzrkadľuje štruktúru obyvateľstva, ktorej charakteristickou črtou je zvyšovanie počtu obyvateľov v produktívnom veku. Sú vymedzené 3 vekové skupiny – predproduktívna, produktívna, poproduktívna :

(pozn. pre porovnanie údajov, je zachovaná veková hranica)

	0 -14	15-59 M	15 – 54 Ž	Nad 60 M	nad 55 Ž
1961	288	270	261	43	58
1970	204	263	261	67	110
1980	246	330	291	67	115
1991	203	333	266	81	119
2001	171	351	301	90	162
2005	191	435	349	57	119
2010	190	440	360	90	160

Zloženie a podiel obyvateľstva v predproduktívnom veku a poproduktívnom, v porovnaní s predchádzajúcim hodnoteným obdobím je zaznamenaný pokles obidvoch pomerov, čo poukazuje na **výrazné zvýšenie pomeru produktívnej časti obyvateľstva**, ako dôsledku nového obyvateľstva spôsobeného migráciou z dôvodov dokončovania rozostavaných domov IBV.

Región	2001	2002	2003	2004	2005	2006
spolu v tis. osôb						
Stred. Slovensko	1353,8	1353,2	1352,5	1351,9	1351,1	1350,1
z toho predproduktívny vek v %						
Stred. Slovensko	18,9	18,4	17,9	17,4	16,9	16,4
z toho produktívny vek v %						
Stred. Slovensko	62,9	63,2	63,5	63,7	63,8	63,9

Miera nezamestnanosti v obci je vykazovaná v jednotlivých rokoch nasledovne :

v r. 1998 – 14,41%, 1999 – 19,21% (101 ev.nez.), 2003- 16,37%, 2004 – 14,45%, v roku 2005 – 13,35%, 2006- 8,7% , 2010 – 13,23%, 2011-11,83%. Údaje za r.2014 nezískaný. Ako vidieť, najvyššie hodnoty mala v roku 1999 a odvtedy má klesajúci trend, je možné, že aj zmenou legislatívy a zmenou výpočtov. Ale možno očakávať ďalšie zníženie nezamestnanosti rozšírením podnikateľských subjektov napr. výstavbou areálu významného výrobcu automobilových komponentov (HENLICH, s.r.o., v rokoch 2016-2018).

1.4.3. Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva má pre rozvoj obce zásadný význam, ale z posledného sčítania obyvateľstva nie sú známe údaje za obec.

1.4.4. Prirodzený prírastok - migrácia obyvateľstva

Odražom ekonomickej situácie obyvateľstva v obci je aj jeho prirodzený prírastok. Nárast je spôsobený najmä vytvorením priestoru pre novú IBV. Nasledujúca tabuľka zobrazuje prirodzený prírastok, resp. úbytok ako aj migráciu obyvateľstva od roku 2007 po rok 2014 :

	Stav obyvateľstva za rok Ku 1.1.	Živonarodení	Priťahovaní	Zomrelí	Odstaňovaní	Celkový prírastok (+) /úbytok (-)
2007	1126	9	44	9	20	24
2008	1148	7	30	7	22	8
2009	1156	14	20	17	20	-3
2010	1153	12	22	14	14	6
2011	1159	7	32	7	17	15
2012	1174	6	44	9	13	28
2013	1202	15	61	11	17	48
2014	1249	12	62	12	27	35
2015	1283					

Najväčšie prírastky sú vykazované v priťahovaní čo je dôsledkom ukončovania rodinných domov v sústredenej výstavbe IBV.

1.4.5. Národnostná štruktúra obyvateľstva

Národnosťou sa rozumie príslušnosť osoby k národu, národnostnej menšine alebo etnickej skupine. Pre určenie národnosti nie je rozhodujúca materinská reč, ani reč, ktorú človek väčšinou používa alebo lepšie ovláda, ale jeho vlastné rozhodnutie o príslušnosti k národu, národnostnej menšine či etnickej skupine. Nižšie uvedená tabuľka zobrazuje národnostnú štruktúru obyvateľstva podľa údajov evidencie obyvateľstva k 1.1.2015 a podľa sčítania obyvateľstva r. 2011:

Národnosť	2011	2015
Slovenská	1084	1206
Maďarská		
Rómska		4
Česká	8	8
Moravská		
Rusínska	4	
Ukrajinská		
Nemecká	2	2
Poľská		
Ruská		
Iná	4	4
Nezistená	59	59
Spolu	1161	1283

Z trvale bývajúceho obyvateľstva 77 občanov sa hlási k inej národnosti ako slovenskej. Podľa náboženského vyznania sa občania delili v rokoch 2001/2011 na veriacich rímskokatolíckej cirkvi (486/473) a evanjelickej cirkvi a.v. (339/297) a grekokatolíckej (5/5), pravoslávnej (1/1), svedkovia jehovovi (2/4) a evanjelickej, metodistickej (4/6).

1.4.6. Prírodné a klimatické podmienky

Obec je súčasťou Turčianskej kotliny, ktorá je typom hlbkej, celistvej tektonickej depresie s rázom priekopovej prepadliny, vyplnenej prevažne kvartérnymi sedimentami. Hladko modelovaný, prevažne rovinný až stredne zvlnený reliéf s terasami a náplavovými kužeľmi v podhorí vytvára charakter esteticky a krajinársky vyváženej poľnohospodársky využívanej krajiny. Klimaticky patrí územie do mierne teplej a chladnej horskej oblasti s výrazne geografickou výškovou stupňovitosťou.

Poľnohospodársky intenzívne využívaná pôda má vplyv na zloženie pokryvu. Tvoria ho väčšinou poľnohospodárske kultúry pestované na ornej pôde a trvalé trávnaté porasty. Medzi nimi sa zachovali fragmenty prírody blízkych bylinných spoločenstiev a porastov drevín rastúcich mimo lesa. Dotvárajú malebný obraz krajiny, ale najmä plnia nezastupiteľnú funkciu genofondovo významných lokalít (napr. fragmentov teplomilnej alebo mokradňovej vegetácie) a interakčných prvkov systému ekologickej stability, ktoré umožňujú prežívanie a rozmnožovanie mnohých nielen rastlinných, ale aj živočíšnych druhov a sú potenciálnym zdrojom ich šírenia do okolitého prostredia.

1.5. Vzdelávanie, kultúra, šport a združenia

1.5.1. Školské zariadenia

Deti predškolského veku majú možnosť navštevovať výborne zariadenú materskú školu s dvoma oddeleniami, situovanú v južnej časti intravilánu obce. Nakoľko bola budova posledne rekonštruovaná v r. 1963 priestorovo už nepostačuje súčasným potrebám a najmä nepostačuje kapacitne. V súčasnosti pri rešpektovaní povolených výnimiek má kapacitu 31 detí, ale požiadavky sú pre 45 detí. Vyžaduje sa komplexná modernizácia a to formou prístavby, nadstavby a stavebných úprav. Školopovinné deti navštevujú plno organizovanú Základnú školu v Košťanoch nad Turcom o kapacite 250 detí. Školská jedáleň je súčasťou školy. Školské zariadenia slúžia aj deťom z okolitých obcí. Budova školy je v dobrom stave, nezateplená a s vymenenými oknami. V budúcnosti je potrebné vyriešiť minimálne energetické požiadavky na budovy formou zateplenia obvodového plášťa a strešnej konštrukcie. Na podporu mimoškolských aktivít a využívanie voľného času je zriadené súkromné centrum voľného času ABC a súkromný školský klub detí ABC.

Stredné školy sídlia v Martine, Sučanoch, Turanoch, Vrútkach a T. Tepliciach. Naozaj široký záber profesií ponúkajú Spojené stredné školy vo svojich učebných a študijných odboroch. Ponúkajú tiež pomaturitné a nadstavbové vzdelávanie. Zo špeciálnych škôl, ktoré sídlia v Martine, treba uviesť, že najmä zabezpečujú vzdelávanie detí a mládeže vyžadujúcej si osobitný prístup. Nadregionálny význam má Lekárska fakulta so sídlom v Martine, ktorá zabezpečuje vysokoškolské vzdelávanie, celoslovenský význam má Žilinská univerzita.

1.5.2. Kultúrne zariadenia

Obec má vlastný kultúrny dom situovaný v centre obce (v budove OcÚ spoločne s poštou) o výmere 300 m² s kapacitou 200 sedadiel. V budove, v nových priestoroch, je zriadená knižnica s 2174 knižnými jednotkami, kde sa ročne vypožičiava takmer 990 kníh. Na území obce sa nenachádzajú žiadne evidované kultúrne pamiatky. V minulosti tu stála historická zvonica, ktorá bola presťahovaná do múzea slovenskej dediny v Martine, ako jeho prvý exponát. Zaujímavým architektonickým objektom je barokovo-klasicistický kaštieľ z druhej polovice 18. storočia. Cennými objektami sú zachovalé rodné domy významných rodákov (Páříčka a Polonec). V extraviláne obce je významné archeologické nálezisko (Bikor). V obci sa nenachádzajú kostoly. Evanjelická cirkev a.v. vykonáva 2x mesačne služby Božie v kultúrnom dome. V areály cintorína je v roku 1988 svojpomocne vybudovaný dom smútku. V roku 2014 bola začatá jeho rekonštrukcia, ktorú je potrebné dokončiť. V obci pôsobia dobrovoľné združenia - Klub dôchodcov a Základná organizácia Únie žien Slovenska, členská základňa pri COOP Jednota SD, Miestny spolok červeného kríža, zbor pre občianske záležitosti. Obec má zriadené miestne kultúrne stredisko.

1.5.3. Šport

V obci sa nachádza vybudovaný športový areál za základnou školou, ktorý ponúka pre záujemcov okolia priestor pre športové využitie. Na futbalovom ihrisku, TJ Turčan Košťany pravidelne organizuje futbalové zápasy v okresných súťažiach v kategóriách muží, dorastenci, žiaci a prípravka. Nedostatkom na možné rozširovanie alebo dobudovanie sa javí stavba na nevysporiadanom pozemku a preto by bolo vhodné ukončiť majetkoprávne vysporiadanie. V obci pôsobí Klub zdravia a Únia žien, MS SČK, ktoré sa venujú aj relaxačno-rehabilitačným cvičeniam. V obci pôsobí dobrovoľný hasičský zbor, ktorý okrem povinností v prevencii sa zúčastňuje hasičských športových súťaží, kde dosahuje výborné výsledky.

1.5.4. Združenia

Obec Košťany nad Turcom sú súčasťou združení – ZMOS, miest a obcí Turca, združenia obcí Pod Končiarom, a OZ „Pre náš Turiec“ a MAS Turiec.

1.6. Občianska a technická vybavenosť

1.6.1. Technická infraštruktúra

1.6.1.1. Elektrická sieť

Elektrifikácia obce bola urobená v roku 1936. Obec je zásobovaná prostredníctvom 22 kV vedenia, vedeného západným okrajom katastrálneho územia cez sieť DTS. Vzhľadom na vzrastajúci dopyt po elektrickej energii môžeme konštatovať, že dnešné rozvody nie sú postačujúce (po rekonštrukcii vzdušného vedenia) bude potrebné ich posilniť a rozšíriť. V súčasnosti je 6,5 km vzdušného vedenia a 6,5 km verejných častí prípojok. Celkovo je v obci viac ako 500 odberných miest. Problémom sú zastaralé a poruchové trafostanice. V niektorých častiach obce sú siete vysokého napätia vedené v zónach, ktoré sú v pripravovanom SÚP plánované na rozširovanie zón bytovej výstavby a rekreácie a bude potrebné zo strany SSE postupne riešiť ich posilnenie a prekládku. Verejné osvetlenie je po rekonštrukcii (r.2014), kde je celkovo 111 svetelných bodov (LED) typu SEMAI s výkonom 27, 36 a 45 W. V obci je zavedený aj miestny rozhlas s celkovo 58 reproduktormi s vysielacím zariadením v obecnom úrade.

1.6.1.2. Rozvod plynu

Plynom je obec zásobovaná z VTL odbočného potrubia plynovodu Martin-Prievidza cez regulačnú stanicu na severnom okraji intravilánu obce RS 1200, ktorá je zokruhovaná s RS 5000 Žabokreky. Plynofikácia obce je na rôznej úrovni. Vyplýva to jednak z dopytu obyvateľov a jednak z charakteru osídlenia. Nedostatkom sa javí chýbajúce rozvody v nových oblastiach zastavaného územia IBV a oblastiach určených na zástavbu IBV. Približná dĺžka distribučnej siete v obci je 5,944 km s jednou regulačnou stanicou.

1.6.1.3. Telekomunikačná sieť

Z hľadiska telekomunikácií obec patrí do primárnej oblasti s centrom Martin a sekundárnej oblasti s centrom Žilina. Na území obce miestna telefónna sieť má dĺžku 3,2 km, rozvody sú vedené väčšinou vzdušnou sieťou s prípojkami.

Údaje o počte mobilných telefónov a pripojení na internetovú sieť nie sú dostupné. V chotári obce sa nachádza vykryvateľ mobilnej siete a trasa optického kábla (800 bm). Chotárom prechádza aj diaľkový telekomunikačný kábel v dĺžke 960 m. Z dôvodu rozširovania informácií elektronickou formou je potrebné umožniť širokej verejnosti prístup k nim, čím sa vytvorí predpoklad pre lepšiu informovanosť o možnostiach zamestnania sa, o možnostiach vzdelávania a podnikania.

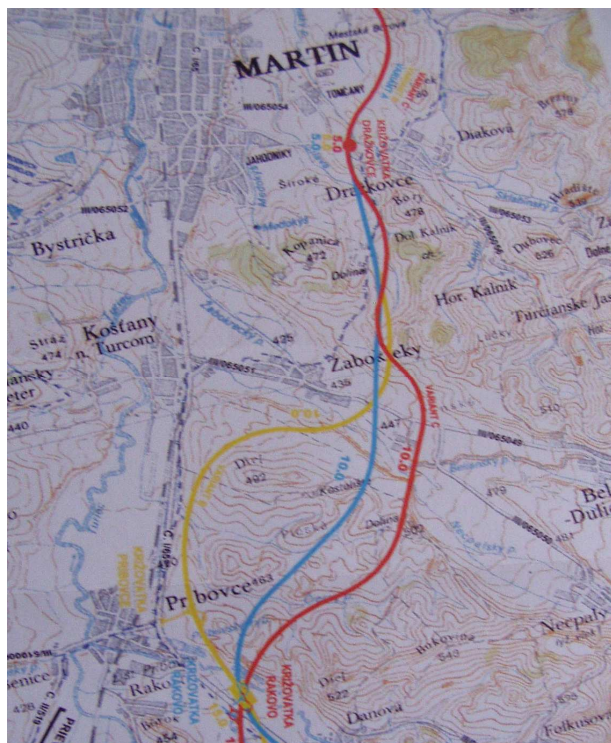
Pošta je umiestnená v budove obecného úradu. Z hľadiska poskytovania poštových služieb obec patrí organizačne pod Hlavnú poštu Martin, z hľadiska poštovej prepravy patrí pod Hlavné spracovateľské stredisko Žilina.

1.6.1.4. Dopravná sieť

Základným predpokladom rozvoja každého regiónu je jeho dostupnosť. Rozvoj dopravnej infraštruktúry ovplyvňuje jednak hospodársky rozvoj regiónu, ale aj spôsob života a životnú úroveň jeho obyvateľov. Preto je dôležité vychádzať zo súvislostí usporiadania územia, osídlenia a rozvoja sídelnej štruktúry. Obec je mimoriadne výhodne dopravne napojená na celoštátne siete. Obcou prechádza cesta I. triedy a III. triedy, železničná trať 3. triedy a v extraviláne obce je aj letisko.

Cestná doprava

Na nadradený cestný dopravný systém je obec napojená prostredníctvom štátnej cesty I. triedy.(I/65) Martin – T. Teplice. Obcou prechádza aj komunikácia III.triedy - III/06551 a III/06549. Obecné komunikácie v dĺžke 5,7 km, 33 433 m², väčšina z nich si vyžaduje rekonštrukcie po vykonanej plynofikácii, kanalizácii a opravách vodovodu. Návrh trasy rýchlostnej komunikácie R3 v troch variantách obchádza obec bez navrhovaného pripojenia. Tento nedostatok je v riešení so správcom cesty s cieľom napojenia obcí Košťany nad Turcom, Turčiansky Peter, Trebostovo, Trnovo a Valča. Verejná doprava do obce je veľmi dobrá, obcou prechádzajú autobusové spoje, ktoré pokračujú do ďalších obcí.

Obec je na vyznačených cyklotrasách Martin – Jasenská Dolina, Martin – Valčianska dolina. Cyklotrasy sú dobre upravené asfaltovou drťou, čím sa výrazne zvýšila bezpečnosť cyklistov. Na trase je vybudovaných niekoľko oddychových miest. Najväčším problémom sa javí napojenie obce na komunikáciu I.triedy, kde jestvujúci spôsob nepostačuje súčasným požiadavkám a vôbec nevyhovuje zvýšeným požiadavkám vyplývajúcich z rozširovania počtu domácností novou výstavbou. Druhým problémom je dokončovanie komunikácii v nových lokalitách IBV, kde sú už rodinné domy ukončené.

Železničná doprava

Najbližšia železničná stanica sa nachádza priamo v obci, na železničnej trati č. 171 s diesel motorovou trakciou. Je to trať III. triedy Vrútky- H.Štubňa (Zvolen). Z hľadiska zónovania patrí do priestoru Severozápadné Slovensko a dopravno-gravitačné centrum Žilina-Martin.

Letecká doprava

Asi 38 km od obce leží letisko Žilina, ktoré je zaradené do kategórie potenciálnych medzinárodných letísk. V blízkosti do 5 km je situované letisko Tomčany a 2 km od zastavaného územia je športové letisko Košťany n/T pre poľnohospodárske účely, ľahké motorové a bezmotorové lietadlá.

1.6.2. Občianska vybavenosť

1.6.2.1. Sociálna infraštruktúra

Obec nemá zriadené ani v obci nepôsobí žiadne sociálne zariadenie pre poskytovanie sociálnych služieb. Sú len poskytované niektoré vybrané služby sociálneho charakteru, najmä opatrovatelstvo a rozvoz stravy. Najbližšie zariadenia sú v okresnom meste.

Naša obec patrí do regiónu, kde sa musia riešiť nepostačujúce kapacity zariadení sociálnej starostlivosti a zaostalosť priestorovej vybavenosti. V období blízkej budúcnosti uvažujeme s podporou eurofondov vybudovať spoločne s okolitými obcami spoločného úradu mikroregionálny penzión sociálnych služieb pre starších spoluobčanov.

1.6.2.2. Zdravotnícka infraštruktúra

Zdravotnú starostlivosť poskytujú lekári v neštátnom zdravotníckom zariadení (1 praktický, 1 detský, 1 stomatológ), sústreďení v čiastočne opravenom zdravotnom stredisku v obci. Lekári poskytujú zdravotnícke služby aj občanom pre okolité obce. Na základe požiadaviek občanov sa uvažuje o prístavbe a rekonštrukcii tohto objektu za účelom skvalitnenia a rozšírenia zdravotníckych služieb. Súkromná Lekáreň je umiestnená v novovybudovanom objekte v centre obce, v blízkosti Zdravotného strediska. Odbornú zdravotnú starostlivosť zabezpečuje Univerzitná nemocnica Martin. Oblasť rýchlej záchrannej zdravotnej služby zabezpečuje spoločnosť FALCK. Ošetrovanie poskytuje Agentúra domácej ošetrovateľskej starostlivosti. Rozsah a dostupnosť siete zdravotníckych zariadení je postačujúca.

1.6.2.3. Bývanie

Bývanie je uznané ako základná ľudská potreba, ktorá by mala byť uspokojovaná na úrovni adekvátnej celkovému stupňu sociálno-ekonomického rozvoja spoločnosti. Je potrebné sa zamerať a postupne odstraňovať zanedbanosť existujúceho bytového fondu, podporiť opravy a rekonštrukcie domov a bytov, pripravovať pozemky na výstavbu rodinných domov, prípadne odstrániť nevyhovujúce objekty. Problém bývania vytvára záväzok pre verejné subjekty (štát, obce), aby sa angažovali pri jeho riešení. Sú vrstvy obyvateľstva, ktoré vzhľadom na charakter bytu ako tovaru, nie sú schopné si samy obstaráť adekvátne bývanie. Zasahovanie štátu do problematiky bývania, jeho štruktúrovaná podpora jednotlivých skupín populácie, sa rieši prijatím a uplatňovaním bytovej politiky. Z tohto pohľadu má obec rezervy, nakoľko žiadne nájomné byty (na bývanie mladých ľudí) nevlastní. Na základe výsledkov vyhodnotenia dotazníkov ohľadne zistenia potrieb od obyvateľstva nájomné byty napriek tomu nepožadovali. Úroveň bývania výrazne ovplyvňuje kvalitu života občanov. Súčasná individuálna bytová výstavba je v obci dostatočne realizovaná čo sa odráža na prírastku obyvateľstva, až na hranici únosného stavu počtu prisťahovaných obyvateľov ku kmeňovému počtu obyvateľov, čo vplýva na zvýšené požiadavky na riešenie dopravy, predškolských a školských zariadení, v posilnení zásobovania, likvidácie odpadov a údržby ciest v nových lokalitách rodinných domov. A čo je potrebné zvýrazniť je skutočnosť aj ďalšej možnosti rozširovania výstavby rodinných domov na pripravených a územným plánom určených lokalitách, čo pozitívne vplýva na prirodzenú reprodukciu populácie obyvateľstva. V roku 1828 mala obec 55 domov (475 obyv.). Neskoršie údaje o počte domov sú uvedené v tabuľke.

Domový a bytový fond	1961	1970	1980	1991	2001	2010	2014
Domy spolu		216	263	291	315	378	433
Trvale obývané domy	177	205	251	257	283	327	372
- z toho: rodinné domy	173	202	248	247	278	324	369
Neobývané domy		11	8	34	32	51	61
Byty spolu	213	233	295	301	368	400	461
Trvale obývané byty					334	397	458
- z toho: v rod. domoch					309	324	369
Neobývané byty					34	3	3

Podľa porovnania výsledkov zo sčítania, sa koeficient obývanosti mierne znižuje (za r. 2014 je 2,96 obyv.na byt), čo sa zhoduje s predpokladaným vývojom (r.1991- 3,33 obyv./byt, 2001 – 3,25). Priemer kraja bol 3,42 a okresu 3,08. V budúcich rokoch sa predpokladá postupné zlepšenie bytovej situácie, v súlade s trendom vo vyspelých štátoch a tiež ďalšie znižovanie obložnosti (v roku 2015 asi 3,1/byt). Obec potvrdzuje tento trend, dokonca ho prevyšuje.

1.6.2.4. Obchodná sieť

V obci je sedem obchodných jednotiek (3x automobily, Supermarket COOP Jednota, večierka, kvety, HANSA-FLEX Hydraulik, s.r.o., Agraservis), tri pohostinné zariadenia. Obchodné jednotky dopĺňajú prevádzky – predajňa poľnohosp. techniky, predajňa tlakových hydraulických hadíc, stanica pohonných hmôt. Je potrebné uviesť, že obec je zásobovaná aj mobilnými a pravidelnými predajmi na určených trhovských miestach.

1.7. Životné prostredie

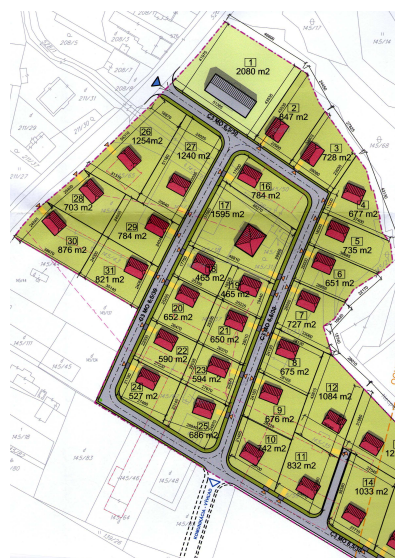
„Životným prostredím je všetko, čo vytvára prirodzené podmienky existencie organizmov, vrátane človeka, a je predpokladom ich ďalšieho vývoja. Jeho zložkami sú: ovzdušie, voda, horniny, pôda, organizmy.“

Medzi hlavné ciele v oblasti regionálnej ochrany životného prostredia patria opatrenia na jeho ochranu a tvorbu, na obmedzenie vplyvov poškodzujúcich životné prostredie, na podporu efektívneho využívania prírodných zdrojov a na zlepšenie technickej infraštruktúry. Ochrane podlieha národná prírodná rezervácia - tok rieky Turiec (pre výskyt hlavátky), ochrane podliehajú aj brehové porasty potoku Belianka a násadový Šiarsky potok.

1.7.1. Starostlivosť o územie

Územné plánovanie je v súčasnosti upravené zastaralým a mnohokrát dopĺňaným zákonom č. 50/1976 Z. z. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov. Územné plánovanie sústavne a komplexne rieši priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia, určuje zásady, vecnú a časovú koordináciu činností ovplyvňujúcich životné prostredie, ekologickú stabilitu, kultúrno-historické hodnoty územia, územný rozvoj a tvorbu krajiny v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja.

Nadriadenou územnoplánovacou dokumentáciou pre obec Košťany nad Turcom je Koncepcia územného rozvoja Slovenska a ÚPN VÚC Žilinský kraj. Základné zásady riešenia sú stanovené záväznej časti ÚPN obce (zmeny ÚPN-HSA Martin, k.ú. Košťany nad Turcom), schválené obecným zastupiteľstvom ako VZN č.1/2005 uznesením č. 6/2005 a samotný ÚPN schválený uzn.č. 65/2005 dňa 22.8.2005. Základné zásady riešenia sú rozšírené v záväznej časti jeho dodatkov, schvaľované tiež ako VZN obce č. 4/2007 (dodatok ÚPN č.2) schválené uznesením OcZ č. 135/2007 a VZN č. 4/2010 (dodatok ÚPN č.3) schválené uznesením č. 33/2010 zo dňa 19.4.2010. V roku 2011 sa na základe dohody o zámene územia s Obcou Žabokreky menila hranica katastrálneho územia. Rozloha územia obce sa nemenila.

1.7.2. Starostlivosť o vodu

Starostlivosť o vodu je vymedzená v zákone č.364/2004 Z. z. (vodný zákon), v znení zmien a doplnkov. Tento zákon vytvára podmienky na všestrannú ochranu povrchových vôd a podzemných vôd vrátane vodných ekosystémov a od vôd priamo závislých krajinných ekosystémov, na zlepšenie stavu povrchových vôd a na ich účelné a hospodárne využívanie. Územie obce spadá do povodia rieky Turiec.

1.7.2.1. Zásobovanie pitnou vodou

V zmysle zákona č. 369/1990 Z. z. o obecnom zriadení, v znení zmien a doplnkov, je obec zodpovedná za zásobovanie pitnou vodou a zodpovedá za odvádzanie odpadových vôd, ktoré vzniknú na území obce. V súčasnom období dodávku pitnej vody ako aj odkanalizovanie odpadových vôd zabezpečujú obce prostredníctvom Turčianskej vodárenskej spoločnosti a.s. Martin, ktorej akcionárom je aj naša obec (7 291 akcií v hodnote 33 190 eur) a je majetkovým podielnikom na spoločných častiach. Obec má vybudovaný rozvod pitnej vody od roku 1948. Obec je zásobovaná vodou z Martinského skupinovného vodovodu (vodojem Jahodníky). Treba počítať s jeho pravidelnou údržbou a obnovou. V súčasnosti sú všetky domácnosti a objekty zariadení pre podnikanie a služby napojené na verejný vodovod. Prívodné potrubie je PVC DN 150 z hlavného privádzača DN 700. Dĺžka rozvodnej siete v obci je 4,9 km s profilom PVC 110 a prípojok 3,15 km. Prípojok je 384 ks (363 vodomeroch). Vzhľadom na existujúce kapacity vodných zdrojov a predpokladaný demografický vývoj do r. 2025 sa neočakávajú ďalšie problémy so zásobovaním pitnou vodou, po výmene rozvodov z nevhodných materiálov. Tieto boli zväčša už vymenené potrubím PE.

1.7.2.2. Odkanalizovanie

V obci je vybudovaný rozvod verejnej kanalizácie 9,7 km bez prípojok (cca 1,9 km+ nový gravitačný rozvod 4,214 km,+ výtlačné potrubie 2,055 km) a ver.prípojok 1,5 km s 308 producentami, s napojením na hlavný kanalizačný zberač napojený na mestskú ČOV vo Vrútkach. Vzhľadom na zvýšené požiadavky na ochranu životného prostredia je potrebné prednostne zabezpečiť vybudovanie kanalizačných prípojok do väčšiny objektov a rodinných domov. Doposiaľ boli odpadové vody čiastočne akumulované v žumpách resp. septikoch, u ktorých v prípade ďalšieho užívania, je potrebné požadovať kontroly vodotesnosti a vývozu odpadových vôd. Po vybudovaní kanalizačného zberača Príbovce – Martin, bude nutné doriešiť kanalizačné rozvody v nových lokalitách IBV.

1.7.3. Likvidácia odpadov

Odpady likviduje firma Brantner Fatra s.r.o. na základe zmluvy v súlade so zákonom o verejnom obstarávaní. Ročne sa uloží na skládke okolo 330 t komunálnych odpadov a vyseparuje sa (papier, sklo, plasty a ostatné komodity) cca 40 t druhotných surovín. Podrobný prehľad je uvedený v nasledovnej tabuľke :

		KO	papier	sklo	plasty	batérie	pneu	žiarivky	elektro	Aku
2011	25796	327,2	9,2	15,6	11,6		1,4		2,4	
2012	25862	339,0	7,5	15,9	13,1		0,6		1,2	
2013	31763	303,2	9,4	19,0	14,4	0,1	1,4	0,0005	2,0	0,1
2014	33485	363,0	9,0	24,0	15,9		1,6		1,0	

Po prepočte na obyvateľa, za posledné 3 roky, to predstavuje priemerne ročne 257 kg komunálnych odpadov a 31,2 kg separovaných zložiek, čo je na úrovni celoslovenských priemerov, a v porovnaní s predchádzajúcim hodnoteným obdobím (r. 2006) je stav klesajúci čo sa týka KO v prospech separovaných zložiek. Cena za 1 t likvidácie KO je nestabilná, je nutné dôsledne sledovať plnenie zmluvy a ročne porovnávať výšku poplatku s vynaloženými výdavkami. Ročný poplatok je 14,60 € na občana/rok. Príjem predstavuje 34320 eur/rok 2014. Priemerné výdavky na občana za rok sú 23,71 €. Rozdiel vzniká a je krytý likvidáciou odpadov právnickými osobami. V budúcnosti je potrebné sa zamerať na zvýšenie efektívnosti v odpadovom hospodárstve a najmä zvýšiť účinnosť triedeného zberu odpadov, eliminovanie možností vzniku nepovolených skládok. Zamerať sa na úniky zberu kovového odpadu a papiera. Je potrebné okrem zvýšenia separácie uvažovať o zriadení zberného dvora prípadne aj komunitného kompostoviska.

1.7.4. Starostlivosť o lesy a pôdu

Základným právnym predpisom upravujúcim starostlivosť o les je zákon č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov. Podľa tohto zákona sú lesy jedným z najväčších bohatstiev našej vlasti, sú jednou zo základných zložiek životného prostredia a poskytujú trvalý zdroj drevnej hmoty pre priemyselné odvetvia. V katastri obce sa lesné pozemky nenachádzajú. Územie obce je súčasťou Žilinského kraja, patrí do zemiakárskej poľnohospodárskej oblasti. Prevládajú hnedé lesné pôdy. Celková výmera katastrálneho územia obce je **643, 5851 ha**, z toho poľnohospodárska pôda je 549 ha, vodné plochy 19 ha a zastavaná plocha 60 ha. Obec hraničí s katastrami obcí Bystrička, Žabokreky, Necpaly, Príbovce, Trebostovo, T. Peter a mestom Martin.

Významným právnym nástrojom na ochranu poľnohospodárskeho pôdneho fondu je zákon č. 220/2004 Z. z. o ochrane poľnohospodárskeho pôdneho fondu v znení neskorších predpisov, zákon 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku. V extraviláne obce pôsobí farma na chov koní a druhá farma na chov daniela je rozostavaná. V blízkej lokalite je salaš s chovom oviec.

1.7.5. Ochrana prírody

Základným právnym predpisom na ochranu prírody je zákon 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny. V rozvojových plánoch obce je nutné rešpektovať požiadavky ochrany prírody a prírodných hodnôt. Konkrétne sa jedná o národnú prírodnú rezerváciu - tok rieky Turiec pre výskyt hlavátky, ochrane podliehajú brehovité porasty potoku Belianka. Ochranné pásma majú tiež vzdušné elektrické vedenia, plynové rozvody a regulačná stanica, komunikácie, železnica, kanalizačný zberač. Na celé územie sa vzťahuje I. stupeň ochrany. Do katastra zasahujú ochranné pásma (II. a III. st. ochrany) prírodných liečivých zdrojov a prírodných minerálnych vôd. V katastri obce sa nachádza významné archeologické nálezisko a chránené ložiskové územie s tehliarskou hlinou, na juhovýchodnom okraji katastrálneho územia – ložisko Bikor s kapacitou suroviny 2018 tis.t.

1.7.6. Ochrana ovzdušia

Zákon č. 137/2010 Z. z. v znení zmien a doplnkov, o ochrane ovzdušia upravuje práva a povinnosti právnických a fyzických osôb pri ochrane ovzdušia pred vnášaním znečisťujúcich látok ľudskou činnosťou a spôsobom obmedzenia následkov znečisťovania. V regionálnom meradle sa uplatňujú škodliviny zo spaľovacích procesov, oxid siričitý, oxidy dusíka, uhlíkovodíky, ťažké kovy. Doba zotrvania týchto látok v ovzduší je niekoľko dní, preto môžu byť v atmosfére prenesené do vzdialenosti niekoľko tisíc km od zdroja. Z ekologického a environmentálneho hľadiska situácia v regióne závisí od druhu

a intenzity ekonomických aktivít a od štruktúry, intenzity a charakteru osídlenia. Vývojový trend emisií základných znečisťujúcich látok z priemyselnej výroby je klesajúci, ako dôsledok sprísňujúcej sa legislatívy. Naopak ku nárastu znečisťovania prispieva nárast automobilovej dopravy a návrat niektorých domácností k vykurovaniu pevnými palivami v dôsledku nárastu cien plynu a elektrickej energie. Povoľovanie malých zdrojov znečistenia ovzdušia spadá do kompetencie obce. Obec spoplatňuje 7 malých zdrojov znečistenia ovzdušia (TOPS, s.r.o., SECO s.r.o., A.M.PLUS, s.r.o., HAKOM s.r.o., AGRASERVIS, s.r.o., KRUPA s.r.o., CENTRAL PLUS s.r.o.), ostatné malé zdroje (rodinné domy a pod.) sú povoľované bezplatne.

1.7.7. Poľnohospodárstvo, lesníctvo, poľovníctvo a rybárstvo

1.7.7.1. Poľnohospodárstvo

Najväčšiu časť poľnohospodárskej pôdy v katastrálnom území obhospodaruje Agromajetok s.r.o. Námestovo a Poľnohospodárske družstvo Belá – Dulice, menšie výmery sú v užívaní Poľnohospodárskeho družstva Necpaly – Žabokreky, Gader so sídlom v Blatnici a Roľníckeho družstva Javorina Valča. Pôda, napriek veľkej investičnej výstavbe je poľnohospodársky využívaná. V katastri obce v lokalite Kostolište pôsobí salaš s chovom oviec, súkromná farma s chovom koní a v rozptyle pôsobia samostatne hospodáriaci roľníci.

1.7.7.2. Lesníctvo

Lesy ovplyvňujú a zlepšujú podnebie, vodné a pôdne pomery, vytvárajú prirodzené prostredie pre mnohé druhy rastlín a živočíchov, aj ich spoločenstiev, uchovávajú prírodné krásy a sú zdrojom zdravia a osvieženia pre obyvateľstvo. Vlastníci a užívatelia lesov sú povinní zabezpečiť hospodárenie v lesoch odbornými lesnými hospodármi. V obci má Menej významnú úlohu lesníctvo, vzhľadom na nulovú rozlohu lesov, napriek tomu je zriadené Lesné spoločenstvo Košťany n/T a tiež Urbárske spoločenstvo p.s. Košťany nad Turcom.

1.7.7.3. Poľovníctvo a rybárstvo

Sú tu vytvorené podmienky na rybárčenie (násadový Šiarsky potok), ale tok rieky Turiec je chránený pre výskyt hlavátky. Poľovníctvo a rybárstvo je vykonávané len individuálne, v spolkoch mimo obce.

1.8. Ekonomika

1.8.1. Priemysel a služby

V obci prevládajú tieto činnosti v podnikaní – priemysel, poľnohospodárstvo, stavebníctvo, kovo-obrábanie, účtovníctvo a ostatné nevýrobné odvetvia, najmä obchod.

1.8.2. Zamestnanosť – nezamestnanosť

V obci je vytvorených okolo 970 pracovných miest, čo je v pomere k počtu obyvateľov výrazne nadpriemerný výsledok. Celkove v obci pôsobí 52 právnických osôb. Najväčšími zamestnávateľmi v sekundárnom sektore sú TRIM LEADER a.s., TURČAN DELTA, HANSA FLEX, Teracom, s.r.o., SECO AUTOTRANS s.r.o., AM Plus s.r.o.

Ďalšie príležitosti sú vo viacerých malých firmách (TOPS, Agroservis, ŠROGUKO, RUTAS, Central plus, s.r.o., a iné). V terciálnom sektore je najväčším zamestnávateľom obecné školstvo. Prevažná časť domáceho obyvateľstva však dochádza za prácou do okresného mesta Martin.

Vývoj celkového počtu uchádzačov o zamestnanie (UoZ) a miery nezamestnanosti (MN) z celkového počtu ekonomicky činného obyvateľstva je nasledovný : r. 2010 (UoZ-68) – 13,23%, r. 2011 (UoZ – 59) – 11,83%. Miera nezamestnanosti dosiahla najvyššie hodnoty v roku 1999 a odvtedy má klesajúci charakter. V záujme udržania tohto trendu je potrebné vytvárať vhodné a motivujúce podmienky pre potencionálnych zamestnávateľov, ako aj samozamestnávateľov – malých podnikateľov. Tiež je potrebné uviesť, že z trvale žijúceho obyvateľstva je v súčasnosti až 69,22 % ekonomicky aktívnych obyvateľov. V predproduktívnom veku je 14,96 % a v poproduktívnom veku 15,82 %.

Miera nezamestnanosti okresu Martin bola vykazovaná v jednotlivých rokoch 2012-9,69%, r. 2013 – 10,13% a r. 2014 – 8,34%. Treba však uviesť, že zmeny spôsobuje skôr metodika vykazovania ako samotné vytváranie pracovných miest.

1.9.1. Analýza príjmov:

Financovanie samosprávy sa výrazne zmenilo od 1.1. 2005 kedy vstúpil do platnosti zákon č. 564/04 Zz. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samosprávy a nariadenie vlády, ktorým sa konkretizuje spôsob poukazovania výnosu dane. Ďalšie zmeny, ktoré majú vplyv na obecný rozpočet nastali po r. 2009 na základe prijatého memoranda ZMOS o úsporách výdavkov a po r. 2012 zmenou financovania súkromných školských zariadení a CVČ. Tieto zmeny mali významný dopad na príjmovú časť rozpočtu. Naďalej je nedostatočne financovaná činnosť presunutých kompetencií zo štátu na obce. Výpočet podielu dane je naďalej netransparentný nakoľko bez zverejňovania celoslovenských ročných údajov sa nedá vopred vypočítavať a teda ani plánovať.

Tabuľka plnenia príjmov:

ROKY	2011	2012	2013	2014	Rozp.2015	2025
PRÍJEM	891 151	985 014	873 197	888 696	753 796	900 000
Podiel zo št. daní	432 027	524 179	262 472	285 298	281 320	430 000
Daň z nehn	40 001	42 886	40 178	42 308	41 892	43 000
Poplatok za KO	27 074	27 278	32 987	33 676	34 320	35 000
Grant, Transfer	297 542	315 159	398 634	409 402	364 490	350 000
Ostat. nedaň. pr.	1 282	796	1 861	974	25 300	850

Príjmová časť rozpočtu obce je tvorená z príjmov bežných, kapitálových a finančných operácií. Bežné príjmy sa delia na daňové a nedaňové. Kapitálové príjmy sa tvoria predajom majetku. Do finančných operácií patria prevody z jednotlivých fondov a prijatých úverov.

Na základe uvedeného prehľadu príjmov možno konštatovať, že dlhodobou rozhodujúcim podielom na tvorbe príjmov sú podiely výnosov daní FO a transfer na prenesený výkon štátnej správy (spolu takmer 78,2 %) . Druhým významným zdrojom je daň z nehnuteľnosti a ostatné miestne dane (odpady, automaty, za psa, verejné priestranstvo). Poplatok za odpady je určený v dolnej polovici výšky, ktorú umožňuje zákon č. 223/01 Zz., čo však nepostačuje na vykrytie všetkých nákladov. Príjem na obyvateľa v roku 2001 bol 3 822.-Sk čo je možné považovať v porovnaní s priemerom Slovenska za vysoký, vzhľadom na v tom čase vykonávané kompetencie. Príjem na obyvateľa má klesajúcu tendenciu, čo nie je v súlade s požiadavkami obce a sústavným rozširovaním kompetencií resp. povinnosťami obcí. V r. 2014 bol vypočítaný objem na obyvateľa len 693 eur. Vyšší príjem možno dosiahnuť dôslednejším vymáhaním pohľadávok z minulých rokov a prehodnotením platných VZN, najmä sú rezervy pri výbere dane z nehnuteľnosti, kde takmer 30 % pozemkov nemá doposiaľ určeného daňovníka. Ďalšie rezervy sú v poplatku za likvidáciu komunálnych odpadov, kde podnikateľské subjekty vykrývajú časť nákladov za občanov a rozdiel je dopĺňaný z rozpočtu obce.

1.9.2. Analýza výdavkov

Čerpanie výdavkov je úmerné dosahovaným výsledkom v príjmovej časti.

Z prehľadu vidieť, že v porovnaní so školstvom (transfer) sú ostatné oblasti menej dotované. To poukazuje na nedostatočné prídely z výnosov daní , navyše nie je priestor na vytvorenie vlastných príjmov, možno malá rezerva sa vytvorí prerozdelením prostriedkov na výdavky verejnoprospešných prác (kosenie, čistenie) a verejného osvetlenia v školských areáloch.

Výnos z daní FO vôbec nepostačuje na reprodukciu majetku a vôbec neposkytuje možnosti investovať z vlastných prostriedkov do nových rozvojových programov. Prostriedky nepostačujú ani na výkupy pozemkov, ktoré sú v porovnaní s okolitými štátmi ešte aj dedičstvami rozdrobené a teda niekoľkonásobne náročnejšie pri vysporiadaní.

Nárast výdavkov na verejnú správu je spôsobený postupným presunom kompetencií zo štátu na obce. Jediný spôsob úspory výdavkov je v riešení spoločných úradov prípadne v zlučovaní obcí. Tento spôsob obec Košťany nad Turcom aj využíva, má zriadený spoločný úrad (na vybrané referáty) so šiestimi resp. siedmimi okolitými obcami.

Z prepočtových ukazovateľov sa javí vyšším čerpaním likvidácia odpadov 24,41 eur/občana/rok. Ak sa obec rozhodne zrušiť dotácie na likvidáciu odpadov z rozpočtu, musí prijať nepopulárne opatrenie vo zvýšení špecifických daní od občanov.

Eliminovať sa však dá aj postupným znižovaním množstva a váhy odpadov a to najmä kompostovaním a separáciou zložiek, ktoré možno ďalej využívať ako druhotnú surovinu, čo je v súlade s programom odpadového hospodárstva. Jedným z najdôležitejších ukazovateľov pri hodnotení verejných výdavkov je úverová zadlženosť. Obec Košťany n.T. nevykazuje za celé hodnotené obdobie žiadnu a teda ani žiaden vplyv cudzieho kapitálu na financovanie potrieb obce. Stav záväzkov (33 649,18) a pohľadávok (16 054,3) za rok 2014 je tiež priaznivý.

	2012	2013	2014	Rozpočet 2015
Výdavky celkom	955 655,74	863 943,36	729 605,00	804 533,54
Bežné výdavky	927 944,63	783 441,98	728 105,00	749 957,17
Kapitálové výdavky	27 711,11	80 501,38	1 500,00	54 576,37
Finančné operácie	0,00	0,00	0,00	0,00
Výkonné a zákonodarné orgány				
Bežné výdavky	139 943,86	210 289,79	156 460,00	205 970,31
Kapitálové výdavky	4 131,64	79 001,38	0,00	39 714,21
Finančné a rozpočtové záležitosti	2 245,85	1 565,35	6 900,00	6 231,32
Iné všeobecné služby	3 171,74	3 207,61	3 172,00	2 961,00
Všeobecné verejné služby inde neklasifikované	823,73	600,00	0,00	2 356,11
Ochrana pred požiarmi	5 823,53	4 466,57	4 300,00	4 300,00
Kapitálové výdavky	0,00	1 500,00	1 500,00	1 500,00
Výstavba	10 714,15	15 040,57	9 120,00	12 203,49
Cestná doprava	1 365,01	3 979,03	5 560,00	411,60
Nakladanie s odpadmi	26 129,50	31 788,82	35 041,00	34 146,00
Ochrana životného prostredia	125,73	124,03	325,00	454,20
Rozvoj obcí	1 624,78	2 025,69	1 875,00	4 830,17
Verejné osvetlenie	6 943,47	5 283,10	8 000,00	5 680,00
Všeobecná zdravotná starostlivosť	8 327,72	7 911,71	8 951,00	7 893,84
Kapitálové výdavky	19 490,96	0,00	0,00	0,00
Rekreačné a športové služby	10 781,01	9 774,55	10 200,00	11 915,00
Kultúrne služby	12 809,56	12 093,91	13 977,00	12 807,00
Vysielacie a vydavateľské služby	238,99	38,99	300,00	1 001,00
Náboženské a vysielacie služby	5 544,87	5 798,29	9 773,00	8 583,86
Kapitálové výdavky	0,00	0,00	0,00	13 362,16
Predprimárne vzdelávanie, MŠ	58 547,05	62 976,97	62 506,00	61 507,41
Základná škola	339 857,44	369 891,91	353 878,00	329 752,84
Primárne vzdelávanie	300 407,04	321 832,31	305 821,00	290 376,00
Nižšie sekundárne vzdelávanie	0,00	0,00	0,00	0,00
Vzdelávanie nedefinované podľa úrovne	8 196,97	8 328,39	8 948,00	8 550,64
Vedľajšie služby v rámci primárneho vzdelávania	28 214,63	36 512,61	36 609,00	28 201,20
Vedľajšie služby nižšie sekundárne vzdelávanie	0,00	0,00	0,00	0,00
Sociálna pomoc občanom v hmotnej núdzi	3 038,80	3 218,60	2 500,00	2 625,00
Kapitálové výdavky	4 088,51	0,00	0,00	0,00
Vzdelávanie nedefinované podľa úrovne	275 688,00	19 090,48	19 091,00	19 091,00
Vedľajšie služby predprimárneho vzdelávania	11 208,72	11 875,71	13 156,00	12 757,82
Staroba	5 565,64	5 316,65	5 320,00	5 000,00
Sociálna pomoc občanom v hmotnej núdzi	464,28	302,25	200,00	103,20

Vzhľadom na uvedené možno skonštatovať dodržiavanie finančnej disciplíny pri čerpaní výdavkov rozpočtu vzhľadom ku schváleným príjmom, dosahovanie stanovených výsledkov hospodárenia ako splnenie predpokladaných cieľov pri porovnávaní rozpočtovaných a skutočných príjmov a výdavkov, záväzkov a pohľadávok, čo nakoniec vedie k nulovej zadlženosti obce a vysokej likvidite.

1.9.3. Stav obecného majetku

Roky	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Tis. Eur	1 471	1 514	1 437	1 432	1 445	1 389
obyv. k 31.12.	1153	1159	1174	1202	1249	1283
Hodn/obyv	1276	1307	1224	1192	1157	1083

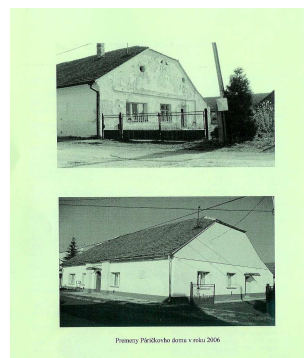
Veľmi významný ukazovateľ je prepočet hodnoty obecného majetku na obyvateľa, čo vyjadruje ekonomickú silu obce. Je to ďalší z údajov, z ktorých by sa mali odvíjať ostatné finančné pravidlá ako sú prenájmy, cena pozemkov a nehnuteľností, poplatky a pod. Tento ukazovateľ je veľmi nepriaznivý a to najmä z dôvodov nárastu obyvateľov migráciou a predajom majetku.

1.9.4. Analýza stavu obecných objektov

Obecný úrad – stavba postavená po roku 1935, situovaná na pozemku parc.č. 59/2 (adresný bod 49,028758/ 18,902421). Objekt po opravách omietok vrátane oteplenia a výmeny okien, časť miestností je v prenájme (pošta, predajňa), s príjmom z prenájomov cca 1 660 eur za rok.

Páričkov dom – postavený okolo roku 1850, je po vykonanej rekonštrukcii (2006) v prenájme 6 332eur /rok.

Stará hasičská strážnica a tanečné „Kolo pod lipami“, objekt postavený okolo r. 1930, neprináša obci žiaden finančný prospech. Vyžaduje rekonštrukciu a vhodný zámer na ďalšie využívanie.

Nová hasičská zbrojnica bola postavená okolo r. 1940, ako súčasť obecného domu. Slúži OHZ, je po vykonanej prístavbe a oprave fasády, výmenu okien a výjazdovej brány, r. 2014.

Kultúrny dom – stavba realizovaná svojpomocne v rokoch 1978, je potrebné vykonať bežnú údržbu, najmä elektrozariadení. Obvodový plášť zateplený r. 2014 spolu s OcÚ. Z prenájmu sály je cca ročný príjem 1 356 eur.

Materská škola- postavená okolo r. 1949, pristavovaná r. 1963 a veľké opravy vykonané r. 2007. Je nutné vykonať stavebné úpravy z dôvodov plnenia súčasných požiadaviek na ochranu verejného zdravia a požiadaviek na rozšírenie kapacity pre 45 detí.

Stará škola postavená cca 1930, po vykonanej oprave. V objekte v súčasnosti pôsobí súkromné centrum voľného času ABC. Ročný príjem je započítavaný s investíciou veľkých opráv.

Základná škola (nová)- postavená v roku 1961, využívaná aj okolitými obcami, na pozemkoch 134/2,13,14,16,23 (adresný bod 49,028818/18,910116). Obdobne ako podobné objekty prevzaté od štátu vyžaduje bežnú údržbu a zlepšenie tepelnoizolačných vlastností (zateplenie a výmena okien), ktoré boli vykonané r. 2014. Objekt bol napojený na verejnú kanalizáciu. V trakte telocvičňa bola vymenená palubovka, osvetlenie a hygienické zariadenia. V školskej jedálni bolo vymenené kuchynské zariadenie a výmena okien.

Zdravotné stredisko, stavba z roku 1965, vyžaduje rekonštrukciu a vzhľadom na ďalšie využívanie pre zdravotníctvo treba zrealizovať prístavbu a nadstavbu a zlepšiť tepelné vlastnosti budovy. Nájom predstavuje príjem 3 442 eur ročne.

Dom smútku- vybudovaný svojpomocne 1986, po vykonaných opravách r. 2014 (okná, omietky, sociálne zariadenia), je potrebné v rekonštrukcii pokračovať a zmodernizovať ozvučenie.

Obecný cintorín - Cintorínske poplatky sú určené prevádzkovým poriadkom, kde poplatky boli schválené ako VZN v roku 2008. Na cintoríne bol rozšírený chodník a osvetlenie. Obec disponuje digitálnym spracovaním hrobových miest. Na cintoríne sa nachádza významný skupinový hrob s náhrobníkom ôsmich obyvateľov obce padlých v SNP.

Je potrebné ešte spomenúť významný historický objekt **zvonicu**, ktorá je presťahovaná a zrekonštruovaná v skanzene SNM múzeu Slovenskej dediny v Jahodníckych hájoch, ako prvý exponát múzea, čím je zabezpečené toto kultúrne dedičstvo pre ďalšie generácie.

Športové ihrisko- využívané od r. 1970 v blízkosti areálu ZŠ, je potrebné majetkoprávne vysporiadať, oplotiť.

Viacúčelové ihrisko (minihrisko) – postavené r.2008 v blízkosti areálu centra voľného času na pozemkoch parc.č. KNC 125/12 a 125/20, povrch s umelou trávou o rozmeroch 18,0m x 13,0 m. Rozpočtové náklady predstavovali takmer 50 tis. eur.

Okrem uvedených nehnuteľností obec vlastní aj **miestne komunikácie** v dĺžke 5,7 km, 33 433 m², väčšina z nich si vyžaduje rekonštrukcie po vykonanej plynofikácii, kanalizácii a opravách vodovodu. **Verejné osvetlenie** je po rekonštrukcii (r.2014), kde je celkove 111 svetelných bodov (LED) typu SEMAI s výkonom 27, 36 a 45 W.

V obci je zavedený aj **miestny rozhlas** s celkove 58 reproduktormi s vysielacím zariadením v obecnom úrade.

Jedným zo zdrojov informácií zistenia potrieb a požiadaviek bol obecný prieskum. Občania mali možnosť vyjadriť svoje názory prostredníctvom dotazníkov, ktorý bol zaslaný do všetkých domácností zverejnený na webovej stránke obce. Celkove sa vyjadrilo 64 občanov rôzneho vekového zloženia a sociálneho postavenia. Ich názory a pripomienky sú primerane zohľadnené v PHSR.

1.10. Analýza SWOT (strengths, weaknesses, opportunities, threats)

1.10.1. Analýza vnútorných faktorov

1.10.1.1. Silné stránky:

- výhodná geografická poloha, vo vzťahu k mestu Martin a regiónu (M. a V. Fatra),
- výborné dopravné spojenia a dostupnosť (autobus, vlak, letisko, vodné toky, cyklotrasy),
- majetok obce v dobrom stave, dobrý technický stav obecných budov,
- kvalitné zabezpečenie inžinierskymi sieťami,
- internetizácia verejných budov,
- aktuálna možnosť výstavby IBV a priemyslu,
- kvalitné zdravotnícke zabezpečenie občanov,
- blízkosť stredísk CR a možnosť synergického pôsobenia,
- dostatočné kapacity v reštauračných a ubytovacích zariadeniach,
- potenciál pre remeselnú výrobu,
- existencia ložiska tehliarskej hliny,
- možnosť realizovania geotermálneho vrtu,
- tradície v pestovateľstve a chovateľstve,
- podmienky pre zriadenie ekoturistických chodníkov,
- spádová škola a zdravotné stredisko,
- priťažlivé vodné toky,
- možnosti športovania,
- kvalita život. prostredia a klimatických podmienok,
- vhodná skladba obyvateľstva (veková, národnostná štruktúra, vzdelanie, pomer mužov a žien a pomer produktívneho obyv.),
- nadpriemerné pracovné príležitosti,
- existencia podnikateľských podnikov,
- blízkosť stredných škôl,
- zapojenie obce do aktívnej politiky zamestnanosti,
- spracovaný územný plán obce,
- zriadený spoločný úrad (pre stavebné činnosti),

1.10.1.2. Slabé stránky:

- nevyužitie vodné hospodárstvo,
- nevyužitie prírodné zdroje na výrobu energií,
- vzhľad obce narušený vzdušnými vedeniami,
- nevyhovujúce miestne komunikácie,
- nízky stav bezpečnosti na prechode železničnej trate a št. cesty I/ 65,
- nevyriešený stav vjazdu a výjazdu z obce,
- nedostatočné kapacity sociálnych služieb a zariadení,
- chýbajúce nájomné byty

1.10.2. Analýza externých faktorov

1.10.2.1. Príležitosti :

- využitie potenciálu spoločného úradu,
- využívanie eurofondov na riešenie problematiky,
- možnosť zriadenia obecného podnikania (muštáreň, pálenica, prevádzka údržby a pod.),
- efektívne využitie majetku obce,
- riešiť alternatívne zdroje energie, využitie geotermálnej energie,
- znižovanie lokálnych zdrojov znečisťujúcich ŽP,
- možnosť zvýšenia CR,
- program obnovy dediny
- výmena skúseností s partnerskými obcami a cezhraničné aktivity

1.10.2.2. Ohrozenia :

- výber daní a poplatkov,
- nepravidelné vyhlasovanie výziev na predkladanie projektov jednotlivých operačných programov,
- zastaralé zákony a presun výkonu štátnej správy na obce s nízkym finančným a materiálnym zabezpečením,
- nedostatočné financovanie obcí,
- nedoriešené vlastnícke vzťahy a prevod majetku na obec,
- vandalizmus, neriešenie problému neprispôsobivých občanov,
- nepochopenie významu a prínosu zvyšovania CR pre obec,
- neúmerne veľké podnikateľské subjekty,
- rast intenzity dopravy,
- prehlbovanie sociálno-ekonomických problémov obyvateľstva

1. 11.1. Kľúčové disparity:

Z vykonanej SWOT analýzy boli identifikované hlavné problémy obce:

- **nedostatok finančných zdrojov** - obec musí vytvoriť podmienky pre vstup investorov a pre rozvojové aktivity malých a stredných podnikateľov v obci, musí pripraviť potrebnú infraštruktúru (napr. rozšírenie a zvýšenie kvality ponúkaných služieb),
- **prírodné danosti obce málo využívané pre rozvoj rekreácie, turistiky, cykloturistiky a vodnej turistiky,**
- **nízky stav bezpečnosti** na prechode železničnej trate a št. cesty I/ 65, nevyriešený stav vjazdu a výjazdu z obce.

Pre porovnanie je potrebné uviesť kľúčové disparity SR, ktoré vyplývajú z vykonaných analýz. Tieto spočívajú :

- v nízkej konkurencieschopnosti materiálovej výroby a služieb,
- v nedostatočnej kvalite ľudských zdrojov,
- v nedostatočnej kvalite a dostupnosti verejnej infraštruktúry.

Ako vidieť disparity vyplývajú zo slabých stránok a naväzujú svojim obsahom a podrobnosťou riešeného územia.